

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-10>

УДК 336.7

РОЗВИТОК НЕОБАНКІВ В УКРАЇНІ

DEVELOPMENT OF NON-BANKS IN UKRAINE

Іршак Олеся Степанівнакандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1536-8161>**Творидло Ольга Іванівна**аспірант,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6293-4309>**Irshak Olesya, Tvorydlo Olha**
Lviv National Ivan Franko University

У статті розкрито питання становлення вітчизняних віртуальних банків, тобто новітнього банкінгу, який функціонує на базі отриманої ліцензії від материнського банку, що надає оновлений перелік традиційних банківських послуг у режимі реального часу через інформаційно-комунікативні технології. Метою статті постало визначення необанків в Україні, їх передумови становлення, особливості, а також недоліки й перспективи їх розвитку. Методологічною основою статті стало використання емпіричного та теоретичного методів наукового пізнання. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять звітні дані міжнародних організацій, узагальнення практичного застосування норм національного законодавства у сфері фінансових послуг та публікації у періодичних виданнях. З'ясовано, що незначна кількість відкритих мобільних банків в Україні вказує на їх новітній напрямок діяльності, який потребує розробки дієвих механізмів їх регулювання. Визначено ряд переваг необанків, пов'язаних із особливостями їх роботи через цифрові додатки та акцентовано на покращенні рівня довіри у населення щодо діяльності таких банків та збільшення рівня цифрової та фінансової грамотності населення. Запропоновано шляхом просвітницької діяльності унормувати регулювання віртуальних банків та їх популяризацію через призму їх переваг, пов'язаних із новітнім переліком банківських послуг, які орієнтовні на потреби клієнтів. Методологічною основою статті стало використання емпіричного та теоретичного методів наукового пізнання. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять звітні дані міжнародних організацій та провідних видань фінансового сектору, публікації у періодичних виданнях та узагальнення практичного застосування засобів становлення необанків.

Ключові слова: необанк, віртуальний банкінг, цифровий банк, фінансові послуги, трансформація.

The article reveals the formation of domestic virtual banks, ie the latest banking, which operates on the basis of a license from the parent bank, which provides an updated list of traditional banking services in real time through information and communication technologies. The aim of the article was to identify neo-banks in Ukraine, their preconditions for formation, features, as well as shortcomings and prospects for their development. The methodological basis of the article was the use of empirical and theoretical methods of scientific knowledge. The information and empirical basis of the study are the reporting data of international organizations, generalization of the practical application of national legislation in the field of financial services and publication in periodicals. It was found that the small number of open mobile banks in Ukraine indicates their latest activity, which requires the development of effective mechanisms for their regulation. A number of advantages of neo-banks related to the peculiarities of their work through digital applications are identified and the emphasis is on improving the level of public confidence in the activities of such banks and increasing the level of digital and financial literacy of the population. It is proposed to regulate the regulation of virtual banks and promote them through educational activities through the prism of their benefits associated with the latest list of banking services that are focused on customer needs. The rapid development of information technology has directly affected economic processes in national and global economies, including changes in the development of the financial market. The methodological basis of the article was the use of empirical and theoretical methods of scientific knowledge. The information and empirical basis of the study are the reporting data of international organizations and leading publications of the financial sector, publications in periodicals and generalization of the practical application of the means of formation of non-banks. The aim of the article is to study neo-banks in Ukraine, their preconditions for formation, features, as well as shortcomings and prospects for their development.

Keywords: neobank, virtual banking, digital banking, financial services, transformation.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток сфери інформаційних технологій безпосередньо вплинув на економічні процеси в національній та світовій економіках, включаючи зміни у розвитку фінансового ринку. Нинішня ера Fintech-інструментів та засобів формує розвиток новітніх фінансових продуктів та послуг. Яскравим таким прикладом є розвиток банків, які функціонують в режимі реального часу без прив'язки до певного місця знаходження та банківських відділень, тобто поява необанків, або як ще їх звично називають «віртуальні банки», «цифрові банки» чи «мобільні банки». Такий різновид суб'єктів банківського сектору успішно реалізує широке коло традиційних банківських операцій пов'язаних із обслуговуванням клієнтів, розрахункове обслуговування, відкриття рахунків у національній та зарубіжній валюті, надання послуг кредитування та відкриття депозитних рахунків, забезпечення отримання грошових переказів, страхування та здійснення біржових операцій тощо. Сучасні тенденції цифрової трансформації банківського сектору за останні п'ять років сприяли розвитку функціонування мобільного банкінгу в Україні та тенденції до подальшого розширення спектру банківських послуг засобами мобільних додатків. Світова тенденція впровадження сучасних інноваційних технологій у реалізації фінансових послуг, шалений попит до соціальних мереж, доступність мережі Інтернету, онлайн магазинів та універсальних пошукових систем, формування покоління мобільних додатків та смартфонів – все це разом сприяє змінам у функціонуванні банківських систем світу та появи віртуальних банків, так званих необанків. Наразі в Україні діють декілька цифрових банків: Monobank, Sportbank, Todobank, O.Bank, Neobank, Izibank, Банк Власний Рахунок, однак всі вони є цифровими додатками до звичайного банку. Нове, покоління банків у традиційному розумінні перестають бути тільки банками і виходять за рамки фінансової сфери. Ще недавно банки отримували прибуток за рахунок удосконалення стандартних моделей обслуговування своїх клієнтів, то зараз трансформуються самі моделі взаємодії банків з клієнтами. Тож, враховуючи всі ці обставини у сучасному світі з'явилася потреба у нових, інноваційних типах банків – необанків. Що і засвідчує актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сектор банківської діяльності через призму розвитку та функціонування необанків

досліджували у своїх працях такі науковці, як: А. Березан, О. Верней, У. Владичин, Т. Гордієнко, М. Губа, О. Деркач, Л. Дудинець, О. Еркес, О. Калита, О. Клебан, О. Козлянченко, Д. Колесник, Н. Корх, Є. Лінник, С. Лобозинська, Г. Марутяк, Н. Матвійчук, М. Романчук, І. Скоморович, С. Теслюк, М. Томашівська та інші вчені. Однак, незважаючи на доволі широкий спектр дослідження науковцями цього питання, фрагментарно розкритими залишаються питання щодо засобів та передумов становлення віртуальних банків в Україні, та їх переваг і недоліків, що гальмують цифровізацію українського банкінгу, що детермінує актуальність обраної теми дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження необанків в Україні, їх передумови становлення, особливості, а також недоліки й перспективи їх розвитку. Для досягнення обраної мети дослідження сформувано такі завдання:

- проаналізувати сучасний стан розвитку необанків в Україні та світі;
- розкрити функціональність українських необанків та їх особливість через призму традиційних банків;
- визначити передумови, недоліки та переваги віртуальних банків;
- визначити основні проблеми розвитку необанків та запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальноживаному розумінні необанк («віртуальний банк», «цифровий банк», «мобільний банк») розуміють банк, що здійснює свою діяльність на основі ліцензії іншого банку – материнського. Необанк по суті є модернізованим та оновлюваним банкінгом з розширеною сучасною функціональністю, формами зв'язку та передачею даних, включаючи Інтернет та мобільний банк. Віртуальні банки зазвичай є з онлайн режимом, які функціонують виключно на нових технологічних платформах. Як практика, такі мобільні банки, щоб утриматись на фінансовому ринку вимушені пропонувати оновлені фінансові послуги: збільшенні відсоткові ставки, плата клієнтові за обслуговування карткового рахунку тощо. Працюють такі віртуальні банки шляхом отримання банківської ліцензії, або отримання ліцензії уже існуючого банку. Тобто необанки по суті купують оптові послуги у фінансової установи (банку), що надає їм ліцензію, в подальшому продаючи ці послуги у роздріб власним клієнтам.

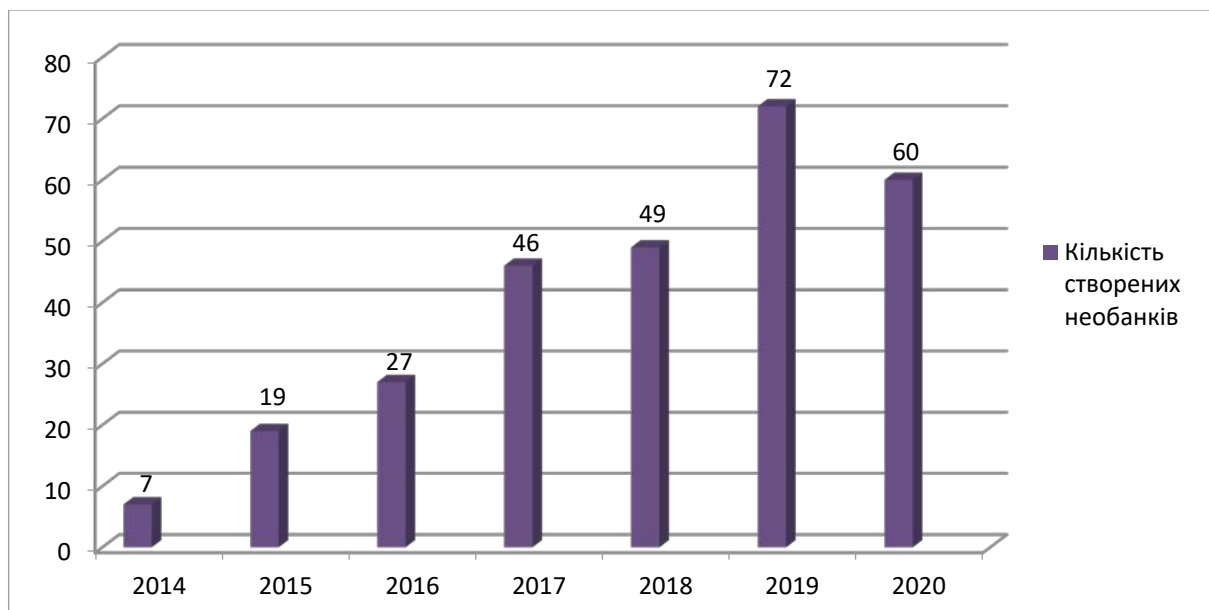

Рис. 1. Кількість створених необанків у 2014–2021 рр.

Джерело: побудовано авторами за [21; 22; 23]

Необанки характеризуються наявністю таких функцій як: традиційна віртуальна платіжна картка; мобільні депозити; індивідуальні платежі з використанням персоналізації через телефонні номери, електронні листи або ідентифікації в соціальних мережах; інструменти мобільного бюджетування та цифрові квитанції в онлайн режимі.

Протягом останніх років було створено близько 280 необанків та ще декілька десятків готуються до запуску на фінансовий ринок. Найактивніше їхня кількість зростала у 2019 та 2020 рр., коли розпочали свою діяльність 72 та 60 нових необанків відповідно [21; 22; 23].

Незважаючи на стрімкий ріст необанків у світі (рис. 1) через світову фінансову кризу 2008 року, для України функціонування банківської системи та такий формат, як небанк є абсолютно новим, і лише з 2017 року він почав поступово зароджуватись (табл. 1). Першим українським небанком, який і наразі демонструє чудові показники діяльності, став Монобанк. Цей банк, отримавши ліцензію від АТ «Універсал Банк», не маючи філій та банківських відділень, всі послуги здійснює за допомогою мобільних додатків. Спілкування з клієнтами здійснює за допомогою програм обміну миттєвих повідомлень Viber, Facebook, Telegram.

Згодом через два роки у 2019 році в Україні почали функціонувати ще два небанки Спортбанк, за ліцензією ПАТ «Оксі Банк», та Тодобанк, за ліцензією АТ «Мегабанк». Хоч, ці

банки мають схожі інтерфейси з Монобанком, однак вони не змогли повторити результати попередника. Відкрившись у серпні 2019 р. Тодобанк запропонував клієнтам 10 % річних на залишок коштів (на той час у Монобанку це було 7 %), і як наслідок, кількість користувачів цього банку за рік знизилася. Спортбанк запровадивши через два місяці потому, запропонував своїй цільовій аудиторії до 10 % кешбеку на спектр спортивних товарів і послуг. В результаті Спортбанк за I півріччя 2020 р. зміг залучити 30 тис. клієнтів. У порівнянні Монобанк набрав стільки ж клієнтів за перший місяць роботи.

У 2020 р. в Україні запрацював четвертий небанк – О.банк, за ліцензією АТ «Ідея Банк». Це ще одна спроба повторного прориву Монобанку. Однак, відкрившись на початку 2020 р. О.банк запропонував новітню послугу з пільговим періодом за картковими овердрафтами до 120 днів. Як результат, за I півріччя 2020 р. зміг залучити лише 14 тис. клієнтів.

У 2021 р. запрацювали ще три небанки: Необанк, за ліцензією ПАТ «АКБ «Конкорд», Ізібанк, за ліцензією АТ «ТАСКОМБАНК», та Банк Власний Рахунок, за ліцензією ПАТ «БАНК ВОСТОК». Банки зосереджені на фізичних осіб, за виключенням Необанку, який вперше почав обслуговувати юридичних осіб. Наразі з усіх банків лише Необанк та Монобанк пропонує співпрацю для фізичних осіб-підприємців. Тож ці два банки мають схожі умови фінансових послуг. На відміну від

Таблиця 1

Перелік віртуальних банків України

№	Назва банку	Рік заснування	Юридична назва материнського банку	Показники	Клієнти
1	Монобанк (Monobank)	2017	Акціонерне товариство «Універсал Банк»	5,1 млн клієнтів; 2,5 млрд покупок; 1,2 трилн грн витрачено; 2,9 млрд кешбека	Фізичні особи, Фізичні особи-підприємці
2	Спортбанк (Sportbank)	2019	Публічне акціонерне товариство «Оксі Банк»	240 тис. клієнтів	Фізичні особи
3	Тодобанк (Todobank)	2019	Акціонерне товариство «Мегабанк»		Фізичні особи
4	О.банк (O.Bank)	2020	Акціонерне товариство «Ідея Банк»	120 тис. клієнтів	Фізичні особи
5	Необанк (Neobank)	2021	Публічне акціонерне товариство «АКБ «Конкорд»		Фізичні та юридичні особи, Фізичні особи-підприємці
6	Ізібанк (Izibank)	2021	Акціонерне товариство «ТАСКОМБАНК»	100 тис. клієнтів	Фізичні особи
7	Банк Власний Рахунок	2021	Публічне акціонерне товариство «БАНК ВОСТОК»		Фізичні особи

Джерело: складено автором на основі [3; 4; 5; 6; 7; 8]

Монобанку, Ізібанк на базі ТАСкомбанка національний впершу чергу на конкуренцію із традиційними банками.

Тож, наразі на відміну від наслідувачів Монобанк на теренах України є швидкозростаючим прибутковим бізнесом Універсал банку. За чотири роки свого існування розширив клієнтську базу до 5,1 млн клієнтів, які здійснили майже 2,5 млрд покупок на 1,2 трлн грн та отримали 2,9 млрд. кеш бека. Ці показники перевищують можливості вітчизняних традиційних банків. Приміром, за I півріччя 2020 р. Монобанк залучив 614 тис. клієнтів, що перевищило на 1,5 разів показник найбільшого банку України – Приватбанку, а також активував 66 % клієнтських карт, а це найвищий показник у мережі вітчизняних банків. Рівень своїх показників Монобанк не змінив навіть при запровадженому урядом карантину, він продовжував накопичувати клієнтів та видавати щодня по 5000 карток. Монобанк за своїми показниками стоїть в одному ряді з такими глобальними необанками як Revolut, Monzo і N26. Успіх Монобанку пояснюється їх розробником – компанією Fintech Band. Fintech-розробники такого банківського продукту, як відмічає Національний банк України,

стали колишні акціонери та топ-менеджери в українських банках, які мають одночасно прекрасний досвід у сфері фінансових послуг та обмеження у займанні керівних посад традиційних банків, по причині визнання банку неплатоспроможним.

Станом на січень 2022 р. французька фінтех-компанія Qonto планує відкриття необанку на фінансовому ринку в Україні. Qonto – це необанк для підприємців, що обслуговує малий та середній бізнес та фрілансерів. Станом на 12 січня 2022 р. Qonto залучив 552 млн доларів інвестицій в раунді D. Це найбільший проєкт в історії Франції, інвесторами виступають Tiger Global і TCV.

Розглядаючи інноваційні фінансові послуги на ринку банківських послуг, можемо підсумувати можливості існуючих необанків України (табл. 2). Всі вони надають можливість здійснювати традиційні операції: перекази, переводи, кредит та депозит. Кредитний ліміт таких банків, за виключенням Монобанку, який припинив здійснювати кредитування, можна отримати у розмірі від 100 до 200 тис. грн на пільговий період у середньому на 55-62 дні (за виключенням О.банку та Спортбанку, які пропонують 120 днів). Систему накопичення такі банки про-

Таблиця 2

Порівняльна таблиця послуг віртуальних банків України (станом на 31.12.2021)

Назва банку	Відсоткова ставка на місяць	Відсоток на залишок	Пільговий період	Кредитний ліміт	Кешбек
Монобанк (Monobank)	3,1 %	3 % річних	55-62 днів	-	до 20 %
Спортбанк (Sportbank)	-	5,55-7 % річних	62-120 днів	до 100 000 грн	10-20 %
Тодобанк (Todobank)	-	5 % річних	до 62 днів	до 200 000 грн	0,5-1,5 %
О.банк (O.Bank)	3,1-3,5 %	4-5 % річних	55-62 дні; 120 днів	до 200 000 грн	до 30 %
Необанк (Neobank)	1,25 -5 %	9,25 % річних	72 днів	від 1000 до 100 000 грн	1% по всіх категоріях витрат без обмеження по сумі
Ізібанк (Izibank)	3,08 %	3 % річних	55-62 днів	до 200 000 грн	1% на всі покупки та 2% п'ятничний або щомісяця підвищений % на нові категорії
Банк Власний Рахунок		7 % річних	62 днів	до 100 000 грн	

Джерело: складено автором на основі [3; 4; 5; 6; 7; 8]

понують у розмірі від 3-х до 9,5 % річних з щомісячною відсотковою ставкою 3,1–5 %. Кешбек таких банків склав від 0,5 до 30 % за покупки.

Розглянемо інвестиції, що вкладені в проекти необанків та прибуток, який вони встигли накопичити на вітчизняному ринку (рис. 2).

У Sportbank планується протягом 2022 року вийти на точку беззбитковості та почати приносити прибуток, оскільки це новий проєкт, який ще не встиг пройти період окупності. Щодо інших необанків, то інформація

є відсутня стосовно інвестицій та прибутку, оскільки вони з'явилися нещодавно на ринку.

На нашу думку, важливими конкурентними перевагами необанків на фінансовому ринку є:

- економія часу споживачів банківських послуг;
- застосування та використання новітніх фінансових послуг для зручності клієнтів, що відсутні у традиційних банках;

- режим онлайн, 24/7 контакт-центр, що дозволило відчувати значну перевагу у час пандемії COVID-19;

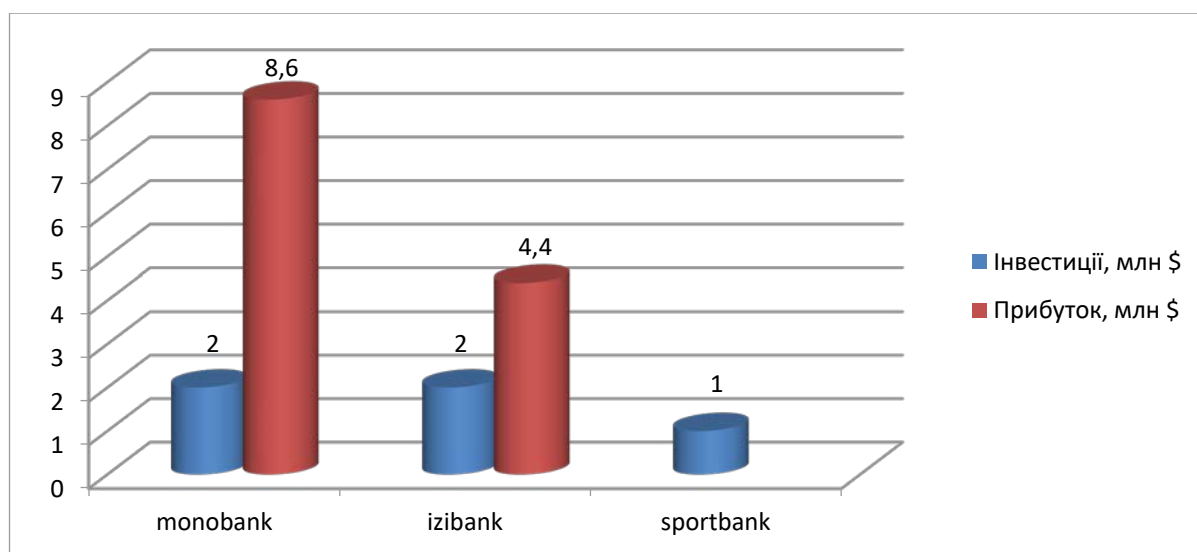

Рис. 2. Обсяги інвестицій та прибутку створених необанків в Україні, у млн. \$

Джерело: побудовано авторами за [3; 4; 7]

- вищі процентні ставки за депозитами, що є значною перевагою для клієнтів банку;
- спрощений спосіб отримання кредитних послуг;
- відсутність комісій на деякі банківські послуги, або ж низькі тарифи на обслуговування тощо.

Аналізуючи вітчизняні банки, можемо відмітити їх ознаки та особливості:

- відсутність структурних підрозділів та банківських відділень, що дозволяє економити час клієнтам та фінансові витрати на утримання таких закладів керівництву необанків;
- цілодобовий режим роботи з надання банківських послуг без прив'язки географічного розташування клієнта, що сприяє залученню клієнтів, які постійно їздять за кордон;
- діяльність здійснюється за рахунок Інтернету, тому є необхідність у постійному доступі до мережі Інтернет;
- персональна ідентифікація проведення банківських послуг через засоби інформаційно-комунікативних технологій, телефонів та соціальних мереж, а також застосування біометричних способів підтвердження транзакції;
- банківські послуги швидко трансформуються під потреби клієнтів;
- спрощена процедура відкриття таких банків у порівнянні з традиційними та їх регулювання.

Однак не зважаючи на такий ряд перспектив, необанки мають теж ряд недоліків, які сповільнюють розбудову їх мережі в Україні. По-перше, це довіра у населення щодо діяльності таких банків, їх стабільності, гарантій. По-друге, це низький рівень цифрової та фінансової грамотності населення України, яке змушене здійснювати основні переводи транзакції великих грошових сум у традиційних банках, тримати власні накопичення на їх рахунках та отримувати у них кредитування значних розмірів. Для їх подолання слід запровадити дієві механізми правового регулювання необанків шляхом удосконалення нормативно-правової бази у сфері фінансових послуг та створити ефективні інструменти регулювання діяльності таких банків для покращення рівня довіри у громадян.

Успішність віртуальних банків базується на використанні трьох критично важливих чинників: використання наявних активів, швидка розбудова та впровадження цифрових банківських операцій та стан інноваційно-технологічного прогресу, який особливо важливо в умовах зростання рівня конкуренції з традиційними банками, які також почали інвестувати в клієнтський досвід та розвиток екосистем.

Банківська інформатизація України має визнання і на світовій арені. Так, у 2020 році український банк – Приватбанк за опублікованими даними американського журналу Global Finance потрапив до рейтингу найкращих цифрових банків 2020 у категорії найкращих інтернет-банкінгів Центральної та Східної Європи. Зазначений регіональний рейтинг був складений за такими критеріями, як ефективна стратегія притягнення та обслуговування цифрових клієнтів, зростання користувачів цифрових сервісів, а також дизайн та функціональність мобільних програм і сайтів банків. Загалом цей рейтинг очолили найбільш інноваційні банки країн Європи, Америки, Африки та Азіатсько-Тихоокеанського регіону. У цьому ж році, окрім Приватбанку, ще Альфа-банк було відзначено світовою спільнотою. Ці два банки, «Приват24 бізнес» та «Мій бізнес Online» від Альфа-Банку України, за результатами діяльності 2019 року згідно Асоціації SME Banking Club потрапили до ТОП-20 інтернет-банкінгів для бізнесу регіону Business Online Banking 2020. Експертами цієї міжнародної Асоціації Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД) сервіс ПриватБанка було признано найкращим інтернет-банком для бізнесу в Україні. Рейтинг SME Banking Club включає всі банки СНД, що працюють з малим і середнім бізнесом, незалежно від розміру, долі ринку та кількості співробітників. Однак, ці зазначені визнання світовою спільнотою стосуються не сформованого сегменту необанків, а банків України, які розширюють власні ресурси шляхом впровадження інновацій та переходу до цифровізації послуг.

Висновки. Необанк – це новітній банкінг, який функціонує на базі отриманої ліцензії від материнського банку, що надає оновлений перелік традиційних банківських послуг у режимі реального часу через інформаційно-комунікативні технології.

Сучасний стан необанків в Україні налічує сім віртуальних банків: Monobank, Sportbank, Todobank, O.Bank, Neobank, Izibank, Банк Власний Рахунок, які по суті є цифровими додатками до звичайних банків. Незначна кількість відкритих мобільних банків в Україні вказує на їх новітній напрямок діяльності, який потребує розробки дієвих механізмів їх регулювання. Такі банки мають як ряд переваг, так ряд недоліків.

Необанки характеризуються рядом переваг пов'язаних із відсутністю структурних підрозділів та банківських відділень, що дозволяє економити час клієнтам та фінансові витрати на утримання таких закладів керівництву необан-

ків; мають цілодобовий режим роботи з надання банківських послуг без прив'язки географічного розташування клієнта, що сприяє залученню клієнтів, які постійно їздять за кордон; їх діяльність здійснюється за рахунок Інтернету, тому є необхідність у постійному доступі до мережі Інтернет; використання персональної ідентифікації при проведенні банківських послуг через засоби інформаційно-комунікативних технологій, телефонів та соціальних мереж, а також застосування біометричних способів підтвердження транзакції; швидка трансформація банківських послуг, орієнтованих на потреби клієнтів; мають спрощену процедуру відкриття таких банків у порівнянні з традиційними; відсутність єдиних підходів до регулювання діяльності таких банків.

Недоліками мобільних банків вбачаються: низький рівень довіри у населення щодо діяльності таких банків, їх стабільності, гарантій; низь-

кий рівень цифрової та фінансової грамотності населення України, яке змушене здійснювати основні переводи транзакції великих грошових сум у традиційних банках, тримати власні накопичення на їх рахунках та отримувати у них кредитування значних розмірів. Для їх подолання слід запровадити дієві механізми правового регулювання необанків шляхом удосконалення нормативно-правової бази у сфері фінансових послуг та створити ефективні інструменти регулювання діяльності таких банків для покращення рівня довіри у громадян.

Перспективою подальших досліджень є розроблення дієвих інструментів розвитку та функціонування цифрових банків в Україні. Тож вбачаємо подальшу перспективу в емпіричному дослідженні та теоретично-методологічному обґрунтуванні передмов розбудови системи вітчизняних необанків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Банк Власний Рахунок. URL: <https://bvr.ua/>
2. Boston Consulting Group (2021). Winning the Digital Banking Battle in AsiaPacific. URL: <https://mkt-bcg-com-public-pdfs>
3. Izibank. URL: <https://izibank.com.ua/>
4. Monobank. URL: https://www.monobank.ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=pm
5. Neobank. URL: <https://all.neobank.one/>
6. O.Bank. URL: <https://obank.com.ua/ru>
7. Sportbank. URL: <https://sportbank.com.ua/>
8. Todobank. URL: <https://todobank.ua/>
9. Губа М.О., Лінник А.О., Колесник Д.С. Розвиток необанків в Україні та світі. *Регіональна економіка та управління*. 2019. № 2(24). С. 71–74.
10. Дудинець Л.А., Верней О.Є. Небанки як напрям розвитку сучасних інноваційних технологій фінансового сектору. *Інтеграція України у європейський та світовий фінансовий простір* : зб. тез XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 18 травня 2018 року). Львів, 2018. С. 55–57.
11. Еркес О.Є., Калита О.В., Гордієнко Т.М. Потенціал цифрового розвитку банків України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 28(1). С. 108–114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-18>
12. Клебан О., Томашівська М., Марутяк Г. Виникнення та перспективи розвитку необанкінгу в Україні. *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*. 2020. № 27. С. 117–120. DOI: <https://doi.org/110.31734/economics2020.27.117>
13. Козлянченко О.М., Березан А.С. Перспективи розвитку віртуальних банків (необанків) в Україні. *Фінансові дослідження*. 2019. № 2(7).
14. Лобозинська С., Скоморович І., Владичин У. Діяльність необанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*. 2021. № 3(43). С. 7–21. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fp.3(43).2021.071821)
15. Про платіжні послуги : Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 62. С. 82. Ст. 3876.
16. Романчук М. Небанки: закордонний досвід та перспективи розвитку в Україні. 2018. С. 248–251. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33471/1/248.PDF>
17. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (оновлена у березні 2021 року). Національний банк України. 31.03.2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4
18. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. Липень 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjC1p>
19. Теслюк С., Матвійчук Н., Деркач О., Корх Н. Небанки: сутність та перспективи розвитку в Україні. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 27(3). С. 61–71. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-03-61-71>

20. Французький необанк заходить в Україну (2022). URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/17/681481/>

21. Дробота Я.А., Бражник Л.В., Дорошенко О.О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/10385>

22. Скільки необанків потрібно Україні. URL: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/skolko-neobankov-nuzhno-ukraine/>

23. Ткаченко Ю.В., Зверук Л.А. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу. URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/2-26-41.pdf>

REFERENCES:

1. Bank Vlasnyj Rakhunok [Bank Own Account]. Retrieved from: <https://bvr.ua/>
2. Boston Consulting Group (2021) Winning the Digital Banking Battle in AsiaPacific. Retrieved from: <https://mkt-bcg-com-public-pdfs>
3. Izibank. Retrieved from: <https://izibank.com.ua/>
4. Monobank. Retrieved from: https://www.monobank.ua/?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=pm
5. Neobank. Retrieved from: <https://all.neobank.one/>
6. O.Bank. Retrieved from: <https://obank.com.ua/ru>
7. Sportbank. Retrieved from: <https://sportbank.com.ua/>
8. Todobank. Retrieved from: <https://todobank.ua/>
9. Huba M.O., Linnyk A.O., Kolesnyk D.S. (2019) Rozvytok neobankiv v Ukraini ta sviti. *Rehional'na ekonomika ta upravlinnia*, vol. 2(24), pp. 71–74. (in Ukrainian)
10. Dudynets' L.A., Vernej O.Ye. (2018) Neobanky iak napriam rozvytku suchasnykh innovatsijnykh tekhnolohij finansovoho sektoru. *Intehratsiia Ukrainy u ievropejs'kyj ta svitovyj finansovyj prostir: zb. tez KhIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (Lviv, 18 travnia 2018 roku). Lviv, pp. 55–57. (in Ukrainian)
11. Erkes O.Ye., Kalyta O.V., Hordiienko T.M. (2019) Potentsial tsyvrovoho rozvytku bankiv Ukrainy. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 28(1), pp. 108–114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-18>
12. Kleban O., Tomashivs'ka M., Marutiak H. (2020) Vynyknennia ta perspektyvy rozvytku neobankinhu v Ukraini. *Visnyk L'vivs'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu: ekonomika APK*, vol. 27, pp. 117–120. Retrieved from: <https://doi.org/110.31734/economics2020.27.117> (in Ukrainian)
13. Kozlianchenko O.M., Berezan A.S. (2019) Perspektivy rozvytku virtual'nykh bankiv (neobankiv) v Ukraini. *Finansovi doslidzhennia*, vol. 2(7).
14. Lobozyvs'ka S., Skomorovych I., Vladychyn U. (2021) Diial'nist' neobankiv na rynku finansovykh posluh v Ukraini ta sviti. *Finansovyj prostir*, vol. 3(43), pp. 7–21. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fp.3(43).2021.071821) (in Ukrainian)
15. Pro platizhni posluhy: Zakon Ukrainy vid 30 chervnia 2021 roku № 1591-IX. *Ofitsijnyj visnyk Ukrainy*. 2021. № 62, p. 82, st. 3876.
16. Romanchuk, M. (2018) Neobanky: zakordonnyj dosvid ta perspektyvy rozvytku v Ukraini, 248–251. Retrieved from: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33471/1/248.PDF>
17. Stratehiia rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy do 2025 roku (onovlenu u berezni 2021 roku). Natsional'nyj bank Ukrainy. 31.03.2021. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4
18. Stratehiia rozvytku fintekhu v Ukraini do 2025 roku. Natsional'nyj bank Ukrainy. Lypen' 2020. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqdClp>
19. Tesliuk S., Matvijchuk N., Derkach O., Korkh N. (2021) Neobanky: sutnist' ta perspektyvy rozvytku v Ukraini. *Ekonomichnyj chasopys Volyns'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky*, vol. 27(3), pp. 61–71. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-03-61-71> (in Ukrainian)
20. Frantsuz'kyj neobank zakhodyt' v Ukrainu (2022). Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/17/681481/>
21. Drobota Ya.A., Brazhnyk L.V., Doroshenko O.O. (2021) Dydzhytalizovani innovatsii bankivs'koho biznesu. *Ekonomika ta suspil'stvo*, no. 23. Retrieved from: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/10385> (in Ukrainian)
22. Skil'ky neobankiv potribno Ukraini. Retrieved from: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/skolko-neobankov-nuzhno-ukraine/>
23. Tkachenko Yu.V., Zveruk L.A. Suchasni tekhnolohii iak osnova innovatsijnoi modeli rozvytku bankivs'koho biznesu. Retrieved from: <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/08/2-26-41.pdf>